

บทคัดย่อ

168887

ชื่อภาคนิพนธ์ : อิทธิพลของการฝึกสมาธิและการได้รับสารชั่งงูที่มีต่อความตั้งใจที่จะปฏิบัติ
ธรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียนอาชีวศึกษา

ชื่อผู้เขียน : พระมหาวิรัช คำธร

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนสังคม)

ปีการศึกษา : 2548

การศึกษาวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของการฝึกสมาธิและการได้รับสารชั่งงูที่มีต่อความตั้งใจที่จะปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียนอาชีวศึกษา” ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Study) โดยการวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาการฝึกสมาธิและหรือการใช้สารชั่งงูว่าจะมีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะปฏิบัติธรรมของนักเรียนแตกต่างกันหรือไม่ 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลร่วมระหว่างการใช้สารชั่งงูกับจิตลักษณะเดิม และสถานการณ์ ของผู้รับที่มีต่อความตั้งใจที่จะปฏิบัติธรรม และ 3) เพื่อศึกษาผลการทำนายและตัวทำนายสำคัญของความตั้งใจที่จะปฏิบัติธรรม ในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษา ในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ชั้น ปวช. และชั้น ปวส. จำนวน 320 คน เป็นชาย 188 คน เป็นหญิง 132 คน มีอายุโดยเฉลี่ย 17 ปี

ในการวิจัยเชิงทดลองนี้ ได้ใช้รูปแบบการวิจัย Post Test-Only With Control Group Design โดยได้ทำการสุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาเข้ากลุ่ม โดยไม่ลำเอียง (Random Assignment) โดยให้นักเรียนแต่ละคนในแต่ละห้อง (จำนวน 4-6 ห้องต่อโรงเรียน) จาก 3 โรงเรียน จับสลากเพื่อเข้ากลุ่ม 1 ใน 4 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีนักเรียนจำนวน 80 คน ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ให้ฝึกสมาธิ และอ่านสารชั่งงู กลุ่มที่ 2 ให้ฝึกสมาธิและอ่านสารควบคุม กลุ่มที่ 3 ให้ทำกิจกรรมนันทนาการและอ่านสารชั่งงู กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ให้ทำกิจกรรมนันทนาการและอ่านสารควบคุม เมื่อหลังการจัดกระทำแล้วให้นักเรียนตอบแบบวัดการตรวจสอบการจัดกระทำ และแบบตัวแปรต่าง ๆ ในงานวิจัยนี้

กลุ่มตัวแปรในการวิจัยนี้ประกอบด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มตัวแปรจัดกระทำสาเหตุ ซึ่งอยู่ในรูปแบบของ 2 X2 factorial designs ประกอบด้วย 1) การฝึกสมาธิ และไม่ฝึกสมาธิ 2) การได้รับสารชั่งงู และการได้รับสารควบคุม กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มตัวแปรตาม ความตั้งใจที่จะปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียนอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 2 ตัวแปรตาม คือทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน และความพร้อมที่จะศึกษาและปฏิบัติธรรม กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มตัวแปรลักษณะสถานการณ์ ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ 1) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนใช้

เหตุผล 2) การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธ 3) การเห็นแบบอย่าง(การปฏิบัติธรรม)จากคนรอบข้าง 4) พื้นฐานทางพุทธ ซึ่งเป็นการรวมสองตัวแปรหลังกับความเชื่อทางพุทธ กลุ่มที่ 4 คือ กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม ประกอบด้วย 5 ตัวแปร คือ 1) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน 2) ความเชื่ออำนาจในตน 3) สุขภาพจิต 4) ความพร้อมทางจิต ที่เกิดจากการใช้จิตลักษณะเดิม 3 ประการข้างต้นร่วมกัน 5) ความเชื่อทางพุทธ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มตัวแปรด้านลักษณะชีวสังคมภูมิหลังของนักเรียนอาชีวะด้วยซึ่งใช้ในการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลในรายละเอียด

สมมติฐานในการวิจัยนี้มี 7 ข้อ สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานคือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง และการวิเคราะห์แบบลดดอยพหุคูณโดยรวม และเป็นขั้น โดยกระทำทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยต่าง ๆ ผลการวิจัยที่สำคัญพบดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 การฝึกสมาธิกับการไม่ฝึกสมาธิ พบว่า มีผลต่อทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน ปรากฏในกลุ่มนักเรียนอาชีวะที่มีสมาธิครอบครัวน้อย ที่ได้รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูทางพุทธน้อย แต่เป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก

สำหรับผลของการฝึกสมาธิจะก่อให้เกิดความพร้อมที่จะศึกษาและปฏิบัติธรรม ปรากฏในกลุ่มนักเรียนดังนี้ (1) ในกลุ่มนักเรียนชายที่มีรายได้ครอบครัวน้อย แต่เห็นแบบอย่างทางพุทธมาก และเป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก (2) ในกลุ่มนักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวยาก การศึกษาบิดามารดามาก กับมีแบบอย่างทางพุทธน้อย และมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย

ในกรณีเดียวกัน นักเรียนที่ไม่ได้ฝึกสมาธิ มีความพร้อมที่จะศึกษาและปฏิบัติธรรมมากกว่านักเรียนที่ฝึกสมาธิ ซึ่งไม่เป็นไปตามที่คาดหมาย

ประการที่ 2 กลุ่มนักเรียนที่ได้รับสารชักจูงเพื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มนักเรียนที่ได้รับสารควบคุม พบว่า สารชักจูงมีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน และความพร้อมที่จะศึกษาและปฏิบัติธรรม ผลเช่นนี้ ปรากฏในกลุ่มนักเรียนอาชีวะสายช่าง ที่มีความพร้อมทางจิตน้อย ผลนี้ยังพบในรวม และกลุ่มย่อย กลุ่มนักเรียนอาชีวะที่มีสมาธิครอบครัวน้อย

ประการที่ 3 กลุ่มนักเรียนที่ฝึกสมาธิและได้รับสารชักจูง มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันมากกว่า กลุ่มนักเรียนที่ไม่ฝึกสมาธิและได้รับสารควบคุม ปรากฏในกลุ่มนักเรียนที่มีพื้นฐานทางพุทธมาก แต่การศึกษานิดาน้อย อีกทั้งกลุ่มนักเรียนที่ฝึกสมาธิและได้รับสารชักจูงมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันมากกว่า กลุ่มนักเรียนที่ฝึกสมาธิเพียงอย่างเดียว พบในกลุ่มนักเรียนที่มีพื้นฐานทางพุทธน้อย การศึกษานิดาน้อย นอกจากนี้ กลุ่มนักเรียนที่ฝึกสมาธิและได้รับสารชักจูง มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันมากกว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับสารชักจูงเพียงอย่างเดียว ผลเช่นนี้พบในกลุ่มนักเรียนสายพาณิชยที่มีพื้นฐานทางพุทธน้อย

ประการสุดท้าย ตัวแปรทั้ง 7 ประกอบด้วย จิตลักษณะเดิม 4 ตัวแปร และสถานการณ์ 3 ตัวแปร ใช้เป็นตัวแปรอิสระในการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ โดยรวมและเป็นขั้น พบว่าสามารถทำนายทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันได้ 35 % ในนักเรียนกลุ่มรวม 319 คน ซึ่งมีตัวทำนายที่สำคัญ 4 ตัวแปรดังนี้ ความเชื่อทางพุทธ การอบรมถึงคุณแบบพุทธ ความเชื่อทางพุทธ และการเห็นแบบอย่างทางพุทธ

นอกจากนี้ตัวทำนายทั้ง 7 ตัวนี้ ยังสามารถทำนาย ความพร้อมที่จะศึกษาและปฏิบัติธรรมได้ 24 % ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งมีตัวทำนายที่สำคัญ 4 ตัวแปรดังนี้ ความเชื่อทางพุทธ การเห็นแบบอย่างทางพุทธ การอบรมถึงคุณแบบพุทธ และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน สามารถทำนายได้สูงสุดถึง 52 % ในกลุ่มนักเรียนที่ฝึกสมาธิและได้รับสารจักรง ซึ่งมีตัวทำนาย 3 ตัวแปรดังนี้ ความเชื่อทางพุทธ การเห็นแบบอย่างทางพุทธ และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ในขณะที่อีก 3 กลุ่ม นอกนี้สามารถทำนายได้ 35 % ถึง 45 %

ข้อเสนอแนะสำหรับการฝึกสมาธิและการใช้สารจักรงในอนาคต มี 4 ประการดังนี้

ประการที่ 1 การฝึกสมาธิ ควรให้ฝึกกับนักเรียน 2 ประเภท คือ (1) กลุ่มนักเรียนที่มีสมาธิครอบครว้น้อย (สมาธิครอบครว้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4 คน) ที่ได้รับการอบรมถึงคุณแบบพุทธน้อย แต่เป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในคนมาก และ (2) กลุ่มนักเรียนที่มีรายได้ครอบครว้น้อย แต่เห็นแบบอย่างทางพุทธน้อย และมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย การฝึกสมาธิจะส่งผลที่ดีต่อทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำ และสำหรับ 1) ประเภทของนักเรียน และมีความพร้อมที่จะศึกษาและปฏิบัติธรรม และ 2) ประเภทของนักเรียนที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

ประการที่ 2 การใช้สารจักรงควรใช้กับนักเรียนชาย และนักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย สารจักรงสามารถก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียน 2 ประเภทนี้ นอกจากนี้สารจักรงยังสามารถก่อให้เกิดความพร้อมที่จะศึกษาและปฏิบัติธรรมในกลุ่มนักเรียนกลุ่มรวม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักเรียนที่มีสมาธิครอบครว้น้อย ที่มีความเชื่ออำนาจในคนน้อย และมีความพร้อมทางจิตน้อย

ประการที่ 3 การฝึกสมาธิและการใช้สารจักรง ดีกว่าการฝึกสมาธิมีเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง เพราะจะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันมากขึ้น สำหรับนักเรียนที่มีพื้นฐานทางพุทธน้อยในนักเรียน 2 ประเภทต่อไปนี้ (1) นักเรียนที่การศึกษามีคามารคน้อย (2) นักเรียนอาชีวะสายพาณิชย์

ประการสุดท้าย การฝึกสมาธิจะให้ผลดีต่อทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันในกลุ่มนักเรียนชาย และกลุ่มนักเรียนที่มีรายได้ครอบครว้น้อย การเห็นแบบอย่างทางพุทธ และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนของนักเรียนเหล่านี้จะต้องได้รับการพัฒนา

การที่การฝึกสมาธิและการใช้สารชกุงมีผลดีต่อทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน ในกลุ่มนักเรียนที่การศึกษามีความค่าน้อยนั้น นักเรียนกลุ่มเหล่านี้ควรได้รับการพัฒนาพื้นฐานทางพุทธด้วย

การวิจัยเชิงทดลองในอนาคตยังควรมีต่อไป เนื่องจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ ปรากฏผลที่ไม่ได้คาดหวังในนักเรียน 4 กลุ่มดังนี้ (1) นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก ซึ่งมากจากครอบครัวที่มีสมาชิกครอบครัวน้อย (2) นักเรียนที่มีแบบอย่างทางพุทธน้อยจากบุคคลรอบข้าง (3) นักเรียนที่มาจากสาขาพาณิชย์ และ (4) นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตมาก นักเรียนเหล่านี้ยังไม่ได้รับผลดีจากการใช้สารชกุงในงานวิจัยเชิงทดลองนี้ ดังนั้นจึงควรใช้เทคนิคการชกุงอื่น ๆ นอกเหนือจากเทคนิคทั้ง 2 แบบในการวิจัยนี้ ในการศึกษาครั้งต่อไป เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ ความเชื่อทางพุทธ และการใช้ตัวแบบที่จะปฏิบัติทางพุทธ เป็นต้น นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณโดยรวมและเป็นขั้น ในการวิจัยนี้ชี้แนะทางการพัฒนาความตั้งใจที่จะปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียนอาชีวะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนในกลุ่มควบคุมและนักเรียนสาขาพาณิชย์ ว่า นักเรียนเหล่านี้ควรได้รับการฝึกอบรมพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมคนอีกด้วย

Abstract

168887

**Title of Research Paper : The Effect of Meditation Training and Persuasive
Communication on Acceptance of Religions Practice in Daily
Life of Students in Vocational Education.**

Author : Phramaha Wirachai Kamthorn
Degree : Master of Arts (Social Development)
Year : 2005

This experimental study aims at (1) investigating the influence of meditation training and/or persuasive message on students' attitudes and readiness to be more religions in their daily life, (2) examining the joint influences among experimental treatments psychological traits, as well as situational antecedents on future religions practice, and (3) identifying the important predictive factors and their predictive power of acceptance of religions practice of 320 students in vocational education.

The sample consisted of 188 males and 132 females with the average age of 17 years old.

Post Test only with Control Group Design was employed by assigning the students in each classroom (from three schools) to one of the four groups, with 80 students in each group. The first group received meditation training well as persuasive message for religions practice. The second and third group received either training or message, and the fourth group was a control, receiving unrelated training and message. After the experimental treatments, all students responded to a set of questionnaires in a booklet. Manipulation check, as well as after assessments were carried out.

There were 4 groups of variables in this experiment. The first group consisted of two independent, manipulated variables with 2x2 factorial designs. The second group included 3 dependent variables, i.e., favorable attitudes toward religious practice, behavioral intention, and manipulation check on the persuasive message. Five situational variables were as the third group of variables (1) love reasoning oriented child rearing practice (2) Buddhist chil rearing, (3)

religious modeling from significant others and (4) religious belief together with the last two variables were used together to form religious background variable.

The fourth group was psychological traits, i.e., (1) future orientation and self control (2) belief in internal locus of control of reinforcement, (3) good mental health, (4) Psychological readiness which was form by combining the last 3 psychological traits and (5) Buddhist belief. In addition, the bio-social and background variables were assessed for use in classifying subsamples, for data analysis.

Seven hypotheses were offered. Three way Analysis of Variance and Multiple Regression Analysis were performed on the data of the total sample, as well as, the subsamples. Important research finding are as follows.

First, meditation training as compared with irrelevant training was found to influence favorable attitude toward Buddhist practice in daily life among students from small family who reported receiving less Buddhist child rearing but having strong belief in internal locus of control.

As for the effects of meditation training on behavioral intention, they were found in types of students (1) in male or in students from low income family, with high Buddhist modeling and high future orientation and self control (2) in students from high income family or whose parents were more educated with low Buddhist modeling and low future orientation and self control

In some cases, The nontrained students were higher on behavioral intention than the trained ones which was unexpected.

Secondly, students who received persuasive message as compared to the control students, were found to be influenced by the message on both attitudes and behavioral intention among students from mechanics department, when they showed low psychological readiness. This later result was found in students in general, and especially in students from small family.

Thirdly, the double treatments group (with both meditation training and persuasive message) afterwards was found to have more favorable attitudes than the control group in students with strong Buddhist background but of low education parents. Furthermore, the double treatments group was found to have more favorable attitudes than the single treatment group (with meditation training alone) among students with weak Buddhist background of low education

parents. In addition, the double treatments group was found to have more favorable attitudes than the group receiving only persuasive message among students with weak Buddhist background who were in Business Department.

Finally, when 7 independent variables consisted of 4 psychological traits and 3 situational variables were used as independent variables in performing Multiple Regression analysis on favorable attitudes towards daily religious practice, 35 % predictive power was found in the total sample of 319 students with 4 predictors in order of importance as follows, Buddhist belief, Buddhist child rearing, Belief in internal locus of control, and Buddhist modeling.

On the other hand, when behavioral intention was computed, only 24 % of predictive power was found in the total sample with 4 predictors as follows, Buddhist belief, Buddhist modeling Buddhist child rearing, and future orientation and self control. The highest predictive power of 52 % was found in the double treatments group with 3 predictors, i.e., Buddhist belief, Buddhist modeling and future orientation and self control, while the other 3 treatment groups had from 35 to 45 % of predictive power.

Recommendations for future interventions are fourfolds

First, meditation training should be given to 2 types of students (a) students from small family (≤ 4 persons) who receive less Buddhist child rearing but with high belief in internal locus of control and (b) students from high income family with less Buddhist modeling and low future orientation and self control. The effectiveness of training will be on favorable attitudes toward daily religious practice for (a) type of students, and on behavioral intention for (b) type of students mentioned above.

Secondly, the persuasive message should be given to male students and students with low future orientation and self control, it can heighten the favorable attitudes towards religious practice of these 2 types of students. Furthermore, persuasive message can heighten behavioral intention in students in general, and especially in students from small family, who are low on belief in internal locus of control and in psychological readiness.

Thirdly, double treatments are recommended more than single treatment for heightening favorable attitudes of students with weak Buddhist background in the following two types of students (a) students of parents with low education and (b) students in Business Department.

Finally, in order for meditation training to be highly effective on favorable attitudes toward religious practice in daily life in male students, as well as in students from high income family, their Buddhist modeling, and their future orientation and self control should also be both heightened.

As for the effectiveness of the use of double treatments on attitudes, strong Buddhist background is needed in students of less educated parents.

More experimental students should be conducted, since this study yielded many unexpected findings in the following 4 types of students (a) students with high belief in internal locus of control who were from small family (b) students with low Buddhist modeling from significant others (c) students from Business Department and (d) students with high psychological readiness were not receptive of the persuasive message used in this experiment. Therefore, other inductive techniques rather than the two types of treatment employed in this experiment should be tried out, such as the use of Buddhist child rearing, inducement of Buddhist belief increasing Buddhist modeling, as well as heightening their future orientation and self control as indicated by the results from the Multiple Regression Analysis of the no treatment groups and the students from Business Department.